

4. Eindelijk zij gewezen op een controverse, die er bestaat tusschen het standpunt van de Amsterdamsche Vrouwencliniëk die ter voorkoming van eclampsie een sterke eiwitvoeding (hangop) voorschrijft; en de meening van SINDRAM dat daling van den bloeddruk, en daarmee het mindere gevaar voor eclampsie, in hoofdzaak het gevolg zou zijn van het minder gebruik van eiwit. Het is dan ook niet overbodig wanneer SINDRAM daaraan toevoegt, dat rijkelijke eiwittoevoer den bloeddruk niet verhoogt, doch een geringe toevoer dezen waarschijnlijk wel verlaagt!

Ten slotte kan ik niet nalaten SINDRAM, die de namen noemt van HINSELMANN, een Duitscher, en IRVING een Amerikaan, mede te deelen dat ik in 1917 het eerst over de beteekenis van den bloeddruk voor de diagnose en de bestrijding der eclampsie, zoowel therapeutisch als prophylactisch, heb geschreven: dat ik sindsdien niet opgehouden heb op de beteekenis van het vaatstelsel in verband met de eclampsie te wijzen, ook in buitenlandsche bladen, en dat SEITZ mij gevraagd heeft voor den tweeden druk van zijn handboek het hoofdstuk van den bloeddruk te bewerken. Dat chauvinistische buitenlanders ons niet noemen is tot daaraantoe, maar het is niet te verontschuldigen dat onze eigen landgenooten alleen afgaan op buitenlandsche geschriften en zich niet de moeite geven onze vaderlandsche literatuur te raadplegen.

Utrecht, 13 September 1943

K. DE SNOO

ONZE PATIËNTEN IN DE TEGENWOORDIGE OMSTANDIGHEDEN. DAALT DE BLOEDDRUK?

Met belangstelling las ik het resultaat van het onderzoek, dat collega SINDRAM instelde in de Universiteits-vrouwencliniëk te Amsterdam over den invloed der tijdsomstandigheden op den bloeddruk der zwangeren 1). Voor deze groep is dus vastgesteld, dat inderdaad gedurende de laatste twee jaren de bloeddruk is gedaald, waaraan collega SINDRAM zelfs verstrekkende conclusies betreffende het voorkomen van eclampsie vastknoopt.

Sinds mijn opmerking in het *N. T. v. G.* van 18 Juli 1942 hebben verscheiden waarnemingen, in het bijzonder bij talrijke keuringen voor levensverzekering en ook enkele bevindingen, mij van collegiale zijde ter kennis gebracht, de vraag of de bloeddruk door de tegenwoordige omstandigheden daalt, in bevestigenden zin beantwoord.

Ik noem hier enkele waarnemingen:

A. 38 jaar, bloeddruk 102—70.

B. 33 jaar, 1.80 m, 69 kg, bloeddruk 112—76. (Voelt zich niet meer tot alles in staat, is sneller vermoeid, niet meer zoo vol aandacht, spoedig slaperig, hongerig.)

C. 36 jaar, krachtige figuur, bloeddruk 118—86.

D. 28 jaar, 1.83 m, 68 kg, bloeddruk 120—74 (woog in 1940 82 kg).

E. 34 jaar, 1.82 m; keuring 23 Juni 1941: 83 kg, bloeddruk 148—96; keuring 22 October 1942: 78 kg, bloeddruk 130—90.

F. 33 jaar, 1.76 m, 78 kg, bloeddruk 116—86.

Met deze daling van den bloeddruk gaan in enkele gevallen bijverschijnselen zooals vermoeidheid, slaperigheid, duizeligheid, hoofdpijn gepaard.

Als oorzaken noemde ik niet alleen nicotine, doch ook verminderd vleeschgebruik en de in vele opzichten slappe, deficiënte voeding. Collega SINDRAM besluit dat zijn gegevens de opvatting steunen, dat wij te maken hebben met den invloed van een vooral aan eiwit deficiënte voeding. Ik geloof, dat meer dan een factor samenwerken; mij zijn gevallen van bloeddrukdaling bekend bij personen, wien het aan geen enkele voedingsstof ontbreekt. Uit het groote materiaal der klinieken moge spoedig een bijdrage tot dit inderdaad belangrijke vraagstuk verschijnen.

Utrecht (Oudenrijn), 13 September 1943

K. A. ROMBACH

BRIEFWISSELING

Uit brieven van Nederlandsche studenten in Duitschland blijkt ons, hoezeer de toezending van ons *Tijdschrift* door hen gewaardeerd wordt. Dit moge voor de collegae die tot heden

1) *N. T. v. G.* 4 en 11 September 1943 No. 36/37.